

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים לפני כב' השופט דוד מינץ

13 מאי 2013

עת"מ 2100-05-13

בעניין:

קחם חברה להשקעות בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד שגיא פרדו, ערן כהן ופנחס מור

העותרת

נגד

1. מנהל מקרקעי ישראל, המנהל האזרחי אזור יהודה ושומרון

2. מדינת ישראל, משרד הבינוי והשיכון, מחוז מרכז משיבים 1 ו-2 באמצעות פרקליטות מחוז ירושלים (אזרחי), עו"ד משה ולינגר

3. א. כפיר אחזקות ובנין (1991) בע"מ

המשיבים

ע"י ב"כ עו"ד אלעד בצר

ספרות:

[ע' דקל, מכרזים \(2004\)](#)

חקיקה שאוזכרה:

[תקנות חובת המכרזים, תשנ"ג-1993: סע' 20\(ג\)](#)

מיני-רציו:

* במקרים חריגים ניתן להכשיר פגם שנפל במסמכי מכרז. על הוועדה לבחון כל פגם בהצעה לגופו ולהחליט אם יש לפסול את ההצעה או לא. החלטה כי כל טעות בסכום דינה פסלות ההצעה, מבלי להפעיל כל שיקול דעת, אינה סבירה.

* משפט מינהלי – החלטות – מתחם הסבירות

* משפט מינהלי – מכרזים – טעות סופר

* משפט מינהלי – מכרזים – פגמים

* משפט מינהלי – מכרזים – פסילת הצעה

* משפט מינהלי – שיקול-דעת – ועדת מכרזים

עתירה כנגד החלטת ועדת המכרזים במסגרתן נפסלה הצעת העותרת במכרז. השאלה שבמחלוקת היא האם ההחלטה לפסול את הצעת העותרת בשל אי התאמה בין המילים לספרות במסגרת סכום ההצעה שהגישה העותרת, הינה סבירה.

בית המשפט לעניינים מנהליים קיבל את העתירה בחלקה ופסק:

על מציע במכרז החובה להקפיד ולדקדק אחר מסמכיו. ככלל, גישתן של וועדות מכרזים בדונן במסמכי מכרז צריכה להיות קפדנית, אולם במצבים חריגים ניתן יהיה להכשיר פגם שנפל במסמכי מכרז, בהתקיים תנאים מצטברים: הטעות נלמדת ממסמכי המכרז; ניתן לעמוד על כוונתו המדויקת של השוגה, תוך שימוש בראיות אובייקטיביות מובהקות המצויות בפני ועדת המכרזים במועד פתיחת תיבת המכרזים; נראה כי הטעות או אי-גילוייה טרם הגשת ההצעה, מקורם בתום לב והיסח דעת ולא מכוונת מכוון כלשהי; אין בטעות ובתיקונה כדי להקנות למציע יתרון הפוגע בעקרון השוויון וביתר הכללים של דיני המכרזים. במקרה זה מתקיימים כל התנאים הנדרשים. נהיר כי מדובר בטעות סופר שנפלה בתום לב ושמעוטה זניחה, אין מרחב לתמרון ע"י העותרת, וניתן היה לפנות אליה בבקשת הבהרה בטרם תדע את מחירי ההצעות האחרות.

חובתה של הוועדה לבחון כל פגם שהתגלה בהצעה לגופו ולהחליט בכל מקרה האם יש לפסול את ההצעה או שמא ניתן לתקן את הפגם או להבליג עליו מבלי לפגוע בעקרון השוויון. רק כאשר אי הבהירות בהצעה מאפשר למציע מרחב תמרון להכניס שינויים בהצעתו בשעת פתיחת המעטפות ולבחור בין ההצעות, יש לפסול הצעתו. שעה שהוועדה שוקלת את משמעות טעות הסופר, יש חשיבות להשפעותיה על מרווח תמרון שנתר למציעה ועל השוויון שבין המציעים. על הוועדה לשקול את משמעות הטעות, כמו גם את השאלה האם אכן מדובר בטעות. לא בנקל יתערב ביהמ"ש בהחלטת ועדת מכרזים כי פער מסוים הינו פער שיתכן ונעשה שלא בתום לב או שהוא מקנה טווח תמרון באופן שיש בו כדי לפגוע בשוויון שבין המציעים. במקרה זה, קביעת הוועדה כי כל טעות בסכום ולו בשקל אחד דינה פסלות ההצעה מבלי להפעיל כל שיקול דעת חורגת ממתחם הסבירות.

על המבקש שהצעתו תזכה במכרז, להעמיד גם את הצעתו שלו למבחן שיפוטי בפני ביהמ"ש ובפני הצדדים האחרים כהצעה כשרה וראויה לזכייה.

פסק דין

עתירה כנגד החלטת ועדת המכרזים של משיבים 1 ו-2 (להלן: "הוועדה") מיום 30.01.13 והחלטת הוועדה מיום 24.04.13 במסגרתן נפסלה הצעת העותרת במכרז מספר יש/189/2012

להקצאת 72 יחידות דיור בשני מתחמי משנה ביישוב אריאל (להלן: "המכרז"). בעתירה מבוקש להורות על ביטול הכרזת משיבה 3 כזוכה ולהכריז על העותרת כזוכה במכרז. בד בבד עם הגשת העתירה הגישה העותרת בקשה למתן צווי ביניים, ובדיון שהתקיים ביום 9.05.13 הסכימו ב"כ המשיבים כי ההכרעה בבקשה לצו הביניים תכריע את גורל העתירה לגופה.

הרקע לעתירה וטענות הצדדים

1. השאלה השנויה במחלוקת בין הצדדים היא האם החלטת המשיבה לפסול את הצעת העותרת בשל אי התאמה בין המילים לספרות במסגרת סכום ההצעה שהגישה העותרת הינה בלתי סבירה באופן המצדיק התערבות בית משפט זה.

2. המכרז התייחס לשני מתחמים ובהצעת העותרת ביחס למתחם 19518 רשמה העותרת כך:

"הסכום המוצע על ידי למתחם 19518 – 3,220,776 ש"ח (ובמילים: שלושה מיליון ומאתים עשרים ושנים אלף ושבע מאות שבעים ושש ש"ח)".

היינו, המילה "שניים" המציינת את יחידות האלפים בסכום ההצעה במילים אינה מופיעה בסכום הנקוב שבספרות, ותחת זאת מצוינת הספרה "0" ביחידת האלפים. באופן זה מדובר בהבדל של 2,000 ₪ שהוא כ-0.6 פרומיל מההצעה. עקב אי התאמה זו החליטה הוועדה ביום 30.01.13 לפסול את ההצעה. תחילה נתקבלה ההחלטה מבלי לערוך שימוע לעותרת, ולאחר שהעותרת עתרה כנגד ההחלטה ([ע"מ 14527-02-13](#) [פורסם בנבו] שהוגש תחילה לבית המשפט לעניינים מנהליים במחוז מרכז והועבר לבית משפט זה), הודיעו משיבים 1 ו-2 על הקפאת הליכי המכרז לשם קיום שימוע לעותרת ולמשיבה 3. לאחר השימוע, בו העלתה הוועדה טענה נוספת כלפי העותרת בדבר ערביות כפולות, קיבלה הוועדה את החלטתה מיום 24.04.13 לפסול את הצעת העותרת אך בשביל אי ההתאמה כאמור. הוועדה נימקה את החלטתה בכך שההצעה אינה עומדת בתנאים שנקבעו בפסק הדין בעניין **אדמונית החורש (ע"מ 5834/09** [פורסם בנבו], **אדמונית החורש בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי**, [פורסם בנבו], 31.01.10, להלן: "אדמונית החורש"), ובהמשך לכך בעניין **רשות שדות התעופה (ע"מ 2638/12** [פורסם בנבו], **רשות שדות התעופה בישראל נ' א.א. עינת מסעדות בע"מ**, [פורסם בנבו], 19.07.12) להכשרת פגם מעין זה. לדברי הוועדה, מההצעה עצמה לא ניתן להבין שמדובר בטעות סופר אלא בפגם שיכול להביא את המציעה לדרוש את פסילת הצעתה; לא ניתן ללמוד מראיות אובייקטיביות על הכוונה המדויקת של הטועה במועד פתיחת תיבת ההצעות; לא ניתן לדעת האם מדובר בטעות בתום לב, שכן הטעות יוצרת אי וודאות בשל טווח תמרון פסול; ותיקון הטעות יש בו בכדי לפגוע בעקרונות השוויון ולהקנות יתרון פסול לעותרת.

3. לטענת העותרת מדובר בשגגה בתום לב הנלמדת מתוך ההצעה עצמה באופן שאינו מצריך ולו הבהרה מצדה. מדובר בשגיאה טכנית שסכומה זניח ו"בטל בשישים" ביחס להיקף ההצעה במכרז. אין ולא יכולה להיות לטעות זו השפעה כלשהי על המכרז ותוצאותיו. אין בטעות ובתיקונה כדי להקנות לעותרת יתרון כלשהו ולו קל שבקלים על פני מציעים אחרים. לדברי העותרת, הוועדה הייתה מוסמכת לתקן את הטעות מבלי לפנות אליה לשם כך, וזאת בהתאם להוראת [תקנה 20\(ג\)](#) [לתקנות חובת מכרזים](#), תשנ"ג-1993 (להלן: "התקנות") העוסקת בתיקון טעויות סופר או טעויות חשבוניות שנתגלו בהצעות על ידי יושב ראש וועדת המכרזים. למצער היה על הוועדה לפנות אליה בטרם קבלת החלטתה ולאפשר לה מתן הבהרה לטעות, אך היא לא עשתה כן. העותרת הוסיפה כי גם בהצעה בה נפלו פגמים חמורים הרבה יותר מוטלת חובה על וועדת המכרזים לשקול באופן יסודי את הפגמים הנטענים על מנת לבחון האם ניתן לתקן את הפגם או להבליג עליו. ברם, במקרה זה הוועדה קבעה כי כל טעות ולו בשקל אחד בסכום ההצעה מובילה לפסילת הצעה. העותרת הוסיפה כי מדיניותו של משיב 1 כפי שהדבר מופיע במכרזים דומים המפורסמים על ידו היא שאי התאמה בין הסכום הנקוב במילים לבין הסכום הנקוב בספרות לא תביא לפסילת ההצעה אלא תקנה לוועדת המכרזים שיקול דעת אם להתייחס לסכום זה או אחר מבין השניים הנקובים בה כאשר תינתן עדיפות לסכום הנקוב בספרות. בהמשך לכך הצביעה העותרת על כך שבמסגרת פרסום תוצאות המכרז פורסמה הצעתה בסך של 3,220,776 ₪ הסכום שנקב בספרות, וסכום זה גבוה בכ-100,000 ₪ מהצעתה של משיבה 3 (בסך 3,120,320 ₪) שהוכרזה כזוכה.

4. מנגד צידדו משיבים 1 ו-2 בהחלטת הוועדה ונימוקיה. לטענתם, מלשון ההצעה לא ניתן להבין כי מדובר בטעות סופר. מדובר בטעות בגופה ולבה של ההצעה, ולא ניתן לקבוע מה הסיבה לטעות והאם מדובר בטעות הנובעת מתום לב או שמא מרצון לקבל יתרון פסול על שאר המציעים. הטעות יצרה אי ודאות וטווח תמרון פסול, באופן שקבלת הטעות תפגע בעיקרון השוויון. גם לא ניתן לדעת מהי ההצעה והיכן הטעות, האם כוונת העותרת הייתה להציע את הסכום כפי שצוין במילים או שמא את הסכום כפי שנקב בספרות. מה גם, במקרה זה הטעות רובה ככולה נגרמה על ידי העותרת. למעשה, גם ממכתב העותרת מיום 6.02.13 לא ניתן היה ללמוד האם כוונתה הייתה לסכום ההצעה כפי שנקב בספרות או לסכום כפי שנכתב במילים. אדרבה, מלשון ההצעה ניתן להבין כי מדובר בפגם שיכול להביא את המציעה לידי דרישה לפסול את הצעתה לו, למשל, הייתה נוכחת לגלות כי הצעתה גבוהה לאין ערוך מיתר ההצעות. במקרה זה גם, בשונה מטעות הנופלת בערבות הנלוות להצעה במכרז, לא ניתן ללמוד מראיות אובייקטיביות על הכוונה המדויקת לה התכוונה העותרת, מאחר ומדובר באי התאמה בהצעה עצמה. כך לא ניתן היה ללמוד את סכום ההצעה לו התכוונה העותרת מהסכום שצוין על הערבות

שצורפה להצעה, וזאת מהטעם שהעותרת צרפה שתי ערבויות בסכום העולה על 10% מסכום ההצעה בין במילים ובין בספרות. לדברי המשיבים הגם שלטענת העותרת מדובר בפער זניח יחסית בסך של 2,000 ₪ בלבד, עמדתם היא כי מדובר בפער שיש בו כדי להטות את הכף, וכפי שצוין בהחלטת הוועדה, כל טעות בהצעה אפילו של שקל אחד יש בה כדי לנסות לבנות טווח מחירים אשר יפגע בוודאות ההצעה, ויש לפוסלה. טענת העותרת כי לא נוצר במקרה זה טווח תמרון נוכח הפער בין הצעת העותרת להצעת משיבה 3 הינה בבחינת חכמה שלאחר מעשה, שכן באותה מידה יכול היה הפער בין ההצעות להיות קרוב ומכריע. באשר לסעיף המופיע במכרזים של משיב 1 לפיו בסתירה בין הסכום הנקוב בספרות לבין הסכום הנקוב במילים, ידו של הראשון על העליונה, נטען כי סעיף כזה אינו מופיע במכרזים דוגמת המכרז נשוא העתירה. אדרבה, היעדרו של הסעיף מלמד כי מדובר בהסדר שלילי ומשמעותו כי במכרז נשוא העתירה אי התאמה בין הסכום הנקוב במילים לסכום הנקוב בספרות, יש כדי לפסול את ההצעה. באשר לטענה כי משיב 1 פרסם את ההצעה כפי שהופיעה בספרות במסגרת פרסום תוצאות המכרז נטען כי פרסום ההצעה באתר מינהל מקרקעי ישראל נועד לצרכי סטטיסטיקה בלבד, ואין לפרסום זה כל משמעות מעבר לכך.

5. משיבה 3 טענה גם היא בתגובתה כי בדיני המכרזים יש לנקוט "בגישה בית שמאי" תוך שמירה קפדנית ודקדקנית על כללים ברורים ואחידים. על כן החלטת הוועדה במקרה זה בדין יסודה וראויה הייתה להתקבל נוכח אי הבהירות שהתגלתה בהצעת המחר של העותרת שהותירה בידה מרחב תמרון פסול. לעניין זה דין פרוטה כדין מאה, ומרגע שקיימת אי התאמה ו/או חוסר בהירות ו/או כל דבר אחר אשר איננו תואם במלואו ובשלמותו את הוראות המכרז - ולו באופן הקל ביותר - אחת דינו: להיפסל. החלטת הוועדה החד-משמעית, העקבית והגורפת לפיה כל אי בהירות או שוני - יפסלו את ההצעה, מקיימת הלכה למעשה את עקרון השוויון ומעניקה, במובהק, אמינות לעבודת ועדת המכרזים ולהחלטותיה. התערבות בית המשפט בשיקול דעתה של ועדת המכרזים נעשית ממילא אך במקרים חריגים המצביעים של חוסר סבירות קיצוני, שמקרה זה אינו בא בגדרם. זאת ועוד, ההלכה היא שהמבקש להכריז על הצעתו כזוכה במכרז נדרש וחייב לצרף לעתירה את הצעתו המלאה, בשלמותה. העותרת לא עשתה כן ולא צירפה את הצעתה המלאה, ועל כן היא אינה זכאית לסעד המבוקש ויש לדחות את עתירתה בעניין זה על הסף.

6. בדיון שהתקיים כאמור ביום 9.05.13 שבו ב"כ הצדדים על טיעוניהם, וב"כ העותרת הוסיף כי קבלת עמדת המשיבים מובילה לתוצאה לפיה אין משמעות לטעות סופר, דבר המנוגד להלכות שנקבעו בדיני המכרזים. הוא הוסיף כי מתשובת משיבים 1 ו-2 למדה העותרת כי במסגרת אותו מכרז בנוגע למתחם השני, פנתה הוועדה לאחת המציעות שהצעתה הייתה שנייה

ביחס לאותו מתחם וביקשה ממנה השלמה למסמך שהיה חסר בהצעתה. כתוצאה מכך הפסידה העותרת את הזכייה במתחם זה. בכך, נהגה הוועדה "איפה ואיפה" כלפיה, שעה שלא לא ניתנה ההזדמנות לתקן ואף לא להבהיר את הטעות שארעה לגבי מקרה זה. בתשובה לעניין זה ציין ב"כ משיבים 1 ו-2 כי מדובר היה בהשלמת מסמכים פרוצדוראלית שלא נגעה לגוף ההצעה.

דיון והכרעה

7. אין מחלוקת כי על מציע במכרז מוטלת החובה להקפיד ולדקדק אחר מסמכיו ולבחון בשבע עיניים את מסמכי המכרז. ככלל גם, גישתן של וועדות מכרזים בדונן במסמכי מכרז, צריכה להיות קפדנית, בין היתר בשל עקרון השוויון בין המתחרים (ע"מ 5853/05 האחים כלדאי בע"מ נ' רכבת ישראל, [פורסם בנבו], 16.01.07; ע"מ 2628/11 אפקון בקרה ואוטומציה בע"מ נ' מדינת ישראל – הרשות הממשלתית למים ולביוב, [פורסם בנבו], 1.01.12). עם זאת נקבע כי ישנם מצבים חריגים מצומצמים ויוצאי דופן בהם ניתן יהיה להכשיר פגם שנפל במסמכי מכרז. כל הצדדים תמכו את טיעוניהם בהלכת אדמונית החורש שם דן בית המשפט בשאלת פסילת הצעה בשל טעות שנפלה בערבות הבנקאית שנלוותה לה. באותו עניין קבע בית המשפט כי על מנת לבוא בגדרם של חריגים מצומצמים אלו יש למלא אחר ארבעה מבחנים מצטברים: "א) הטעות נלמדת מהערבות עצמה; (ב) ניתן לעמוד על כוונתו המדויקת של השוגה, תוך שימוש בראיות אובייקטיביות מובהקות, המצויות בפני ועדת המכרזים במועד פתיחת תיבת המכרזים; (ג) על פני הדברים נראה כי הטעות, או אי-גילוייה טרם הגשת ההצעה, מקורם בתום לב והם נובעים מהיסח דעת גרידא ולא מכוונת מכוון כלשהי של המציע, או של הבנק הערב; (ד) אין בטעות ובתיקונה כדי להקנות למציע יתרון הפוגע בעקרון השוויון וביתר הכללים של דיני המכרזים".

אצא גם אני מנקודת הנחה שאין מקום לערוך הבחנה בין מקום בו נפלה טעות בערבות הבנקאית ובין מקום בו נפלה טעות במסמכי המכרז עצמו (אם כי ההשוואה אינה נקייה מספקות), ונראה כי במקרה זה, בניגוד לקביעת הוועדה, כל ארבעת התנאים שנקבעו בהלכת אדמונית החורש מתקיימים.

8. די נהיר כי מדובר בטעות סופר שנפלה בתום לב. הטעות ניכרת מתוך ההצעה עצמה ולו בשל זניחות הפער בין הסכום הנקוב בספרות ובין הסכום הנקוב במילים. קביעת הוועדה כי כל טעות בסכום ולו בשקל אחד דינה פסלות ההצעה מבלי להפעיל כל שיקול דעת חורגת ממתחם הסבירות. מסקנה זו עומדת בניגוד לחובתה של הוועדה לבחון כל פגם שהתגלה בהצעה לגופו ולהחליט בכל מקרה נתון האם יש לפסול את ההצעה או שמא ניתן לתקן את הפגם או להבליג עליו (עומר דקל, מכרזים, תשס"ד, חלק ראשון, עמ' 550). במקרה זה לאור העובדה שמדובר

בטעות סופר הזועקת מתוך ההצעה עצמה, גם עמדה לוועדה הרשות, ושמה אף החובה לתקן את ההצעה (דקל, בעמ' 564). מסקנת הוועדה גם אינה עולה בקנה אחד עם פסק הדין בעניין אדמונית החורש ממנו עולה כאמור, כי לא בכל מצב תיפסל ערבות בנקאית - ובהקשר זה הצעה - בשל טעות של אי התאמה בין הסכום בספרות לבין הסכום במילים, ויש מקום לבחון כל מקרה לגופו. רק מקום בו אי הבהירות בהצעה מאפשר למציע מרחב תמרון להכניס שינויים בהצעתו בשעת פתיחת המעטפות ולבחור אם ידבוק בהצעה הגבוהה מבין השתיים או בנמוכה בהתאם להערכתו העדכנית את סיכוייו לזכות במכרז, מהווה פגם המוביל לפסילת ההצעה (עצ"מ 8610/03 אמנון מסילת מעלות את מרכז שוש סלע נ' המועצה המקומית מג'אר, פ"ד נח(6) 755). במקרה שכזה תיקון הפגם או ההבלגה עליו יוצרים פגיעה בשוויון. ואולם מקום שבו תיקון הפגם או ההבלגה עליו אינם פוגעים בשוויון, רשאית וועדת המכרזים להכשיר את ההצעה (בג"צ 504/82 כח (2000) נ' מנהל מקרקעי ישראל, פ"ד לז(1) 651; דקל, בעמ' 552). הפער השולי במקרה זה אינו מאפשר תכסיסנות או מרחב תמרון לעותרת בכל הנוגע להצעתה, ובנסיבות אלו, חרף החובה המוטלת כאמור, על המציעים לבחון היטב את מסמכי המכרז המוגשים על ידם, היה על וועדת המכרזים לבחון את מקור הטעות והאם יש להכלילו במסגרת אותם חריגים מעטים שאין בהתקיימותם כדי לפסול את ההצעה. טענת המשיבים כי אין מקום להבחנה בין טעות בספרת האחדות לבין טעות בספרת המיליונים גם היא אינה סבירה. אכן, מבחינת הטעות, שעה שמדובר בטעות סופר, דין הטעויות בכל אחת מהספרות שווה. ואולם, שונה הדבר שעה שהוועדה שוקלת את משמעות הטעות - מקום בו אין ספק כי מדובר בטעות סופר - שאז יש חשיבות להשפעותיה על מרווח תמרון שנתר למציעה, ובכלל זה היכולת של המציעה לסגת בה מהצעתה, כמו גם על השפעותיה על השוויון שבין המציעים. על הוועדה מתוקף תפקידה ובהתאם לסמכותה לשקול את משמעות הטעות, כמו גם את השאלה האם אכן מדובר בטעות, בין היתר בהתאם להלכות ולשיקולים שנקבעו לעניין זה על ידי בתי המשפט.

9. אכן, מטבעם של דברים קיים "תחום אפור" בו במקרים מסוימים לא תהיה תשובה ברורה לשאלה האם ניתן להתעלם מהטעות או לתקנה. הדבר תלוי במכלול הנסיבות, בגובה הסכום במכרז, בסכום הטעות, ביחס הקיים בין הסכום הנקוב בספרות לזה הכתוב במילים, בהשפעת הטעות על התוצאה ועוד. בהתאם להלכה, לפיה בית המשפט אינו מתערב בהחלטות מנהליות ככלל, ובהליכי מכרז בפרט, כל עוד אין מדובר בחריגה ממתחם הסבירות (ע"א 334/01 מדינת ישראל נ' אבו שינדי, פ"ד נז(1) 883), ההתערבות במקרה בו תחליט וועדת מכרזים כי פער מסוים הינו פער שייכתן ונעשה שלא בתום לב או שהוא פער המקנה טווח תמרון באופן שיש בו כדי לפגוע בשוויון שבין המציעים, לא תעשה על נקלה. ואולם, במקרה זה כאמור, בניגוד למסקנת הוועדה, די נהיר כי מדובר בטעות סופר שנפלה בתום לב: לטעות אין השפעה בעלת משמעות על

תוצאות המכרז בשל הפער הגדול בין הצעת העותרת להצעה שעמדה אחריה, היא הצעת משיבה 3; הפער הזניח בין ההצעה הנקובה בספרות לבין ההצעה הכתובה במילים הוא גם כזה שלא הניח מלכתחילה מרווח תמרון בעל משמעות כלשהי, שעה שמדובר במכרז בהיקף של מיליוני שקלים; והטענה כאילו הטעות הותירה בידי העותרת את האפשרות לסגת בה מהצעתה בנסיבות מסוימות מבלי להפסיד את הערבות שהפקידה בטענה לטעות אינה סבירה בעליל. ברי כי טענה שכזו לא הייתה מתקבלת, והטוען לה היה מוכתם בחוסר תום לב, ובצדק. משכך, הוועדה הייתה רשאית לתקן טעות זו בהתאם לסמכותה לפי [תקנה 20\(ג\)](#) לתקנות. יש גם צדק בטענת העותרת כי החלטת הוועדה כי כל טעות בסכום ההצעה, ולו של שקל אחד, תביא לפסילתה בכך שיש בה ניסיון לבניית טווח מחירים אשר יפגע בוודאות ההצעה, אינה עולה עם הוראות משיב 1 עצמו במכרזים אחרים מטעמו אשר נקבע בהם כי במקרה של אי התאמה בין הסכום בספרות לסכום במילים הוא רשאי לבחור את הסכום לפי שיקול דעתו כאשר תינתן עדיפות לסכום הנקוב בספרות. סעיף זה המקנה לוועדת המכרזים שיקול דעתה במקרה של אי התאמה, אינו עולה בקנה אחד עם קביעתה הנחרצת של הוועדה במקרה זה וגם בכך יש כדי ללמד על הפגם בשיקול דעתה.

10. אכן, במקרה זה העותרת לא הביאה ראיות חיצוניות שיש בהן כדי ללמד על פשר טעותה. ואולם לא זו בלבד שלא ניתנה לה ההזדמנות לעשות זאת, ואפשר שהייתה מוצאת לכך ראיות בתכתובות פנימיות שלה וכיוצא בזה, אלא שלאור זניחותה של הטעות, ולאור סמכותה של הוועדה לפי התקנות לתיקון טעות זניחה זו, אין בהעדר ראיות חיצוניות כדי לפסול את ההצעה. צודק אפוא, ב"כ העותרת שגם אם לא ניתן היה לדעת בדיוק מהו פשר הטעות במועד פתיחת תיבת המכרזים, ניתן היה לדעת באותה עת מתוך ההצעה עצמה כי קיים פגם טכני הדורש הבהרה ו/או תיקון.

11. נכון גם שבמקרה זה אין מדובר בטעות של צד שלישי כדוגמת בנק בנקיבת הסכום שבערבות הבנקאית, אלא בטעות הרובצת לפתחה של העותרת. ואולם, בניגוד לטענת המשיבים אין מקום להשוות מקרה זה למקרה שנידון בפסק הדין בעניין [ש.ל.י. לש השקעות \(צ"מ ת"א\) 1372/05 ש.ל.י. לש השקעות 1995 בע"מ נ' חברת נתיבי איילון בע"מ](#), [פורסם בנבו], (14.07.05), שכן שם היה מדובר בפער של 250,000 ₪ בין הסכום הנקוב בספרות ובין הסכום שנכתב במילים, שעמד על כ-8,000,000 ₪ שהיווה פגם מהותי היורד לשורשו של עניין המחייב את פסילת ההצעה. לא זו בלבד שהוא איפשר למציע לטעון לפסילת ההצעה מבלי לחלט את הערבות, אלא שבאותו מקרה גובה הפער בין שני המספרים שבספרות ובמילים היה גבוה דיו כדי לאפשר למציע לתמרן בין סכום ההצעה במילים לבין סכום ההצעה בספרות לעת פתיחת ההצעות, בהתאם למחיריהן של ההצעות האחרות. למעשה, באותו מקרה אכן הצעתו של מציע אחר נפלה בין שני

הסכומים, אך גם אם לא היה כך, עצם הפער היה מביא לחוסר וודאות ומרווח תמרון המצדיק את פסילת ההצעה. לעומת זאת, במקרה של פער של 2,000 ₪ בלבד מתוך סכום של כ-3,200,000 ₪ לא נותר מרווח תמרון משמעותי וכאמור האפשרות לדרישת המציע לפסילת הצעה זו הייתה נדחית. באותו עניין גם לא ניתן היה לרפא את הפגם על דרך של קבלת הבהרות לאחר פתיחת תיבת המכרזים, שכן באותה עת הכיר המציע את מחירי ההצעות השונות, ותשובתו הייתה עלולה להיות מושפעת ממידת ההפרש שבין הצעתו לבין ההצעות המתחרות. באותו מקרה גם לא ניתן היה לתקן את הטעות על ידי הוועדה לפי סמכותה שבסעיף 20(ג) לתקנות בשל היקף הפער. לא כך הוא במקרה זה, בו מדובר כאמור, בטעות סופר שמשמעותה זניחה וניתן היה לפנות לעותרת ולבקש את הבהרתה בטרם תדע את מחירי ההצעות האחרות. לחילופין הוועדה הייתה יכולה לתקן את הטעות הזניחה בהתאם לסמכותה, כמו גם בהתאם לנהליה במקרים אחרים.

בשים לב לכל האמור, החלטת הוועדה לפסול את הצעת העותרת דינה להיבטל.

12. עם זאת, צודקת משיבה 3 כי העותרת אינה יכולה לקבל את הסעד של זכייה במכרז וזאת בשל אי צירוף הצעתה של העותרת בשלמותה לעתירתה (ע"מ 11572/05 טלדור מערכות מחשבים (1986) בע"מ נ' אימג'סטור מערכות בע"מ, [פורסם בנבו], 19.06.06). על המבקש שהצעתו תתקבל ותזכה במכרז, מוטלת החובה להעמיד גם את הצעתו שלו למבחן שיפוטי בפני בית המשפט ובפני הצדדים האחרים כהצעה כשרה וראויה לזכייה.

התוצאה היא אפוא, כי לא היה מקום לפסול את הצעתה של העותרת בשל הטעות שנפלה בהצעתה, והדיון יוחזר לוועדת המכרזים כדי שתדון בתוצאות המכרז מחדש.

משיבות 1 ו-2 תשאנה ביחד בהוצאות העותרת בסך של 50,000 ₪. אין צו להוצאות בעניין משיבה 3.

ניתן היום, ד' סיון תשע"ג, 13 מאי 2013, בהעדר הצדדים.

דוד מינץ 54678313/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)